

AZ ELSŐ LÖVÉS

1. Az *első lövés* című rövidfilm az 1956-os forradalom egyik legnagyobb tragédiáját mutatja be. Hol, mikor és mi történt? Válaszd ki a helyes válaszok betűjelét!

Mi történt?

- a) Nagy Imre beszédet mondott az Országház erkélyéről.
- b) A békésen felvonuló tömegre sortüzet nyitottak.
- c) A felfegyverzett tömeg megtámadta a téren állomásozó szovjet harckocsikat.
- d) A tömeg tüzet nyitott a kormányépületeket védő ÁVH-s katonákra.

Hol történt?

- a) A Köztársaság téren
- b) A Felvonulás téren (ma Ötvenhatosok tere)
- c) A Kossuth téren
- d) A Széchenyi István téren

Mikor történt?

- a) október 23-án
- b) október 24-én
- c) október 25-én
- d) október 26-án

Az eseményt a mai napig számtalan rejtély és ellentmondás övezi. Mely központi kérdéseket vizsgálja meg a film ezek közül? (Több válasz jelölhető.)

- a) Ki, mikor és miért adott tűzparancsot?
- b) Mikor és miért gyűlt össze több száz ember a téren?
- c) Honnan lőttek először a fegyvertelen tömegre?
- d) Miért állomásozott olyan sok harckocsi és felfegyverzett alakulat a téren?

2. A film két elméletet ismertet az eseményekkel kapcsolatban, de kulcsfontosságú dokumentumok még hiányoznak a teljes bizonyossághoz. Válaszd ki azokat az állításokat, amelyek a kutatók szerint a valószínűbb elmülethez kapcsolódnak!

- a) A Kossuth híd¹ és az Akadémia utca tengelyében, az akkori metrőépítkezéseknél tartózkodó alakulat lőtt először.
- b) Az orosházi határőr alakulat nyitott először tüzet a védtelen tömegre.
- c) A levegőbe figyelmeztetésképpen leadott első lövéshez kapcsolódott az Alkotmány utcából nyitott géppuskatűz.
- d) Az első lövés Ivan Alekszandrovics Szerov, a KGB (Állambiztonsági Bizottság) elnökének parancsára dördült el.
- e) A tér északi részéről, a Margit híd irányából érkező alakulat lőtt először.
- f) Jambrich Mihály államvédelmi ezredes vezette azt a kormányőr alakulatot, amely először tüzet nyitott.
- g) A Szalay Zoltán ÁVH-alezredes vezette alakulat adta le az első lövést.

¹ A Kossuth hidat a második világháborúban felrobbantott Duna-hidak ideiglenes pótlására építették. 1946 és 1960 között állt fenn, a Kossuth teret és a Batthyány teret kötötte össze.

AZ ELSŐ LÖVÉS

3. Állapítsd meg az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

IGAZ HAMIS

Az áldozatok nagy számát magyarázza, hogy a tömeg keresztútba került, minden irányból lőttek a menekülőkre.

Az október 24-én létrehozott Katonai Bizottság feladata a forradalom felszámolása volt, amit békés eszközökkel akart megvalósítani.

Igazolható, hogy a Földművelésügyi Minisztérium tetejéről is lőttek ÁVH-sok.

A Kossuth téri sortűznek jelenlegi tudásunk szerint 88 nevesíthető civil áldozata volt, ami az egy jól körülhatárolható földrajzi helyszínen egy időben bekövetkezett halálozások számát tekintve a legalacsonyabbnak számít.

A védtelen civilekre géppuskákkal, harcmezőre alkotott nehézfegyverekkel támadtak.

4. Olvasd el az alábbi szemtanú-beszámolót, majd jelöld a helyes válaszok betűjelét a forrás és a film alapján!

„Az ablakunk az Ó utcára nézett, odahallatszott meg látszott, hogy elég sokan vonulnak a Bajcsy-Zsilinszky úton a Parlament felé. Apám [...] azt mondta anyunak – máig emlékszem rá pontosan – hogy »A gyerekek ezt látnia kell, mert ez történelem.« Beálltunk a vonuló tömegbe, odaértünk a Parlamenthez. Álltak az emberek azért sokan, mondjuk a Földművelésügyi Minisztérium főbejáratáig. És ha jól emlékszem, két sorban állt ott orosz tank, teljesen békésen, az egyikre édesapám fel is segített [...]. Az orosz katonákkal szabályosan bratyiztak, apámmal cigarettáztak, beszélgettek, én közben fenn álltam a tankon sokadmagammal, fene tudja, voltunk rajta tizenöt-húszan. [...] Épp akkor értünk oda, amikor a hátunk mögött felugatott a géppuska, géppisztoly, ilyesmi. »Gyerünk, futás!« És be tudtunk futni a minisztérium, ha szemből nézzük, a második oszlopa mögé.”

(Hantos Balázs, szemtanú)

- A szemtanú felnőttként élte át az eseményeket.
- Érezni lehetett, hogy valamilyen nagyszabású esemény zajlik.
- Október 23-a után az emberek nem mertek a Kossuth térre vonulni.
- Az orosz tankok átálltak a forradalmárok oldalára, és tüzet nyitottak az ÁVH-sokra.
- A téren békésen gyülekező tömeg barátkozott az orosz katonákkal.
- A lövések elől sokan a Földművelésügyi Minisztérium oszlopai mögött kerestek menedéket.

5. Mi történt október 25-e után? Jelöld be a helyes válaszokat! (Több válasz jelölhető.)

- A megfélemlítés érdekében október 26-án és 27-én több mint harminc helyen dördült el sortűz.
- A hatalom erőszakos fellépése miatt befejeződtek a harcok, az emberek feladták a céljaikat.
- A Kossuth téren történtek után a hatalom visszarettent az erőszak alkalmazásától.
- A szabadságharcot a második szovjet invázió verte le november 4-e után.

AZ ELSŐ LÖVÉS

6. Ráadás: Az október 23-án felvonuló tömeg útközben jól ismert forradalmi dalokat énekelt, és az akkoriban született jelszavakat skandálta. Állapítsd meg a képek és az ismereteid alapján, melyik állítás igaz és melyik hamis az alábbiak közül!

IGAZ HAMIS

A tömeg legfontosabb követelése a nemzeti függetlenség (szuverenitás) visszaszerzése volt, ezért nem támogatták a szovjet csapatok kivonulását.

A Magyar Dolgozók Pártjának vezetőségét (például Rákosi Mátyást) nem akarták leváltani.

Az 1956. október 23-án felvonuló tömeg kifejezte együttérzését a júniusban zajló lengyelországi munkásfelkeléssel.

Nagy Imre újbóli miniszterelnöki kinevezését követelték, aki 1953-ban meghirdette az „új szakaszként” ismertté vált politikáját.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc merített az 1848-as forradalom és szabadságharc szimbólumaiból.